

Een bewys dat beter is eenen goeden krijgh, dan eenen gheveynsden peys

Jacob Duym

bron

Jacob Duym, *Een bewys dat beter is eenen goeden krijgh, dan eenen gheveynsden peys*. Henrick Lodowijcxszoon van Haestens, Leiden 1606

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/duym001bewy01_01/colofon.php

Let op: werken die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn.

Aen den Edelen, Erntsesten, Hoogh-Geleerden, VVijsen, seer Voorsienigen Heere: Heere Iohan van Oldenberneveld, Heere van Tempel, Groeneveld, Stoutenburch, &c. Eerste Raed ende Advocaet, midsgaders Register-meester ende Bevvaerder des grooten Seghels van Holland ende VVest-Vriesland.

*W*y veten vvel ende eenen yghelijck is kennelijck, hoe soet, ende lieflick dat den peys ende vrede is, den naem des selfs, oft het gherucht daer van, is allen menschen aengenaem, ick laet staen den vrede selver: en gave God dat onse bedroefde Nederlanden eens haer ooghen open deden, ende sochten onder haer eenen gheduerighen ende oprechten vrede: maer den meestendeel der selver zijn so in des Paus moghentyd, ende oudtheyd der Roomscher Kercken, als oock in de groote macht des Coninx van Hispaingen so verblind, dat sy niet en duncken oft en sien dat den Almachtighen God ons middel ende bequaemheyd jont om in goeden en vasten vrede te moghen leven, vvaerom en souden vvy niet kunnen, soo de Zvvitsersche Steden doen, in een goed verbond ende accoort met elckanderen gheleven, ende ghelijck sy het jock van al hare vyanden af ghevorpen hebben, ons oock ghesaemder hand het jock ende slavernij der Spaingnaerden quijt maken: vvy veten voor de hand vvel dat sy ons dood, jae tot het

uyterste bederfvyanden zijn. Wy behooren te ghedencken hoe dat den Hertogh van Alve met dit Land om gespronghen heeft, vvat soud dan vvesen condens y ons eens heel en al meester ghevworden, sy souden dan laten blijcken t'geen sy nu noch int diepste der herten verborghen houden. De Zvuitsers onder elckander zijn oock van verscheyden Religie, maer in dat stuck zijn sy eens, dat sy hare alghemeyne vyanden ghelijckelijck teghen staen: De Provincien moesten onder elckanderen vrede maken ende dencken dat ons van Spaingnen niet goets comen en kan, de Spaingnaerden soecken anders niet dan haer Monarchen van de gheheele Christenheyd te maken, ende liever dan sy ons met vrede souden leven, ghedooghen liever dat den grooten Turck een groot deel der Christenheyd met ghevvelde overvallen, sy soecken onder t'dexel van een Sancta Ligua, ende oude inheemsche Oorloghen haer meester te maken vande Croon van Vranckrijck. Hoe dickmael hebben sy Engheland met verraderij, met schijn van vrede, vvelghesoght in te nemen, de Spaensche Vloot alleen behoort ons sulcx ghenoech vvijs te maken, God betert tis soo verre onder alle Vrome ende oprechte Christen gecomen dat sy schroomen ende vervaert zijn als men van vrede hoort spreken, ende dat als sy aen den Parijsschen Vrede, aen den Peys van Dom Ian, aen den Vrede-handel tot Ceulen, ende Oostende ghedencken. Ende voorvvaer dat God ons ende alle vroomen Christenen niet beter en bevvaerde dan vvy selfs en doen

de Spaaignaert vvaer langh meester over ons, ende tis voorvvaer grootelijcx te beclaghen, datter noch soo veel Potentaten, jae Christen Coninghen zijn die noch tot vrede met de Spaingnaerde gheneghen zijn, daer sy vvel sien datse met haren Jesuvvijschen hoop anders niet en soecken, dan den Paus van Roomen op hare schouderen te draghen, ende in haer herte dencken den Coninck van Hispaingnen Monarche van heel Christenrijck te maken. Als vvy sulcx over peysen wat vrede isser van Spaingnen te vervvachten, anders dan dat vvy onse vrije halsen onder t'jock van hare vvreede Tyrannije buyghen, hebben sy't noyt goet met ons ghemeynt doen vvy noch vrienden vwaren, vvat sullen sy nu met ons doen, nu vvy de vvapenen soo menich jaer teghen haer hebben ghedraghen. Al het voorgaende vvel aen merckende ende ernstelijcken insiende, Edele, Ernseste, VVijse, Voorsienighe Heer heb ick goet ghevonden Comedische vvijsse in mijn Ghedenck-Boeck te voeghen, hoe dees Landen inden jaer seshienhondert door verscheyden Ghesanten van veel Potentaten tot Vrede zijn vermaent ghevveest, ende daer naer uyt Braband, dan door eenen Coopman, dan door een Advocaet zijn gheterght gevveest, om haer ooren tot den vrede te keeren, altijd hopende dat soos y den geveynsden vrede niet en vvilden aengaen dat door dit gherucht van vrede tenminsten onder de vereenichde Landen eenighen tvvist ofte tvveedracht soude op staen,

maer de goedighe God gaf de Moghende Heeren Staten sulck een standvastich gemoed, dat sy het Spaensch voornemen vvel vvetende, in plaets van vrede te maken liever onderlinghen verdraghen hebben haren Vyand te vvater ende te lande selver te soecken, ende haer van ghelt en volck beter versien hebbende goeden Crijch te voeren. Ende sal in dese Comedie de principaelste personagie zijn den Trouvvenraed, diende Vereenichde Provincien sullen soecken te volghen, ende alsoo uvve vvarchtich is den voornaemsten Raed des Lands, ende Advocaet van Holland, en heb ick desen mijnen arbeyd niemand bequamer vveten toe te eyghenen, als uvve E. vviens trouvven raed hoe noodich ende profitelick hy dickmael ghevveest is, ghenoech beproeft is. God biddende dat hem ghelieve uvve E. een langh salich leven te verleenen, ende den selven met vvijsheyt ende cloeckmoedicheyd vvil versien tot des Lands dienste ende ghemeen saeck ten besten. Ghegeven uyt Leyden, desen eersten Januarij des jaers 1606.

By my uvve E. goetvillighe Dienaer:

IACOB DVYM

Tot den goetvillighen Leser.

Lieve goet jonstighe Leser, t'gheen dat den Spaingnaert met Crijch met Moord, met Tyrannie, niet en heeft weten te weghen te bringen, heeft hy ten letsten tselfde in den jare 1600 met een geveynsden Vrede meynen te doen, ende heeft de oorsaeck gade gheslagen dat Hertogh Albert van Oostenrijck, Cardinael, die soo't scheen vande Nederlandsche Provincien de zijde vanden Coninck van Hispaingnen houdende, voor Lands-Heer aenghenomen was. Maer het Land siende dat sulcx so gheveynsdelick ende bedecktlick gheschiede, ende dat sy soo veel voorschriften soo in Vranckrijck, soo in Garnaden, ick late staen in Indyen, die niet misdaen en hadden, ende ooc hier in de Landen ghesien hadden, hebben liever trouwen raed gelooft, dan sy willens en wetens souden bedroghen zijn. Ende in dese Comedie zijn twee dinghen, als heel noodlick gade te slaghen: inden eersten dat wy mette Spaingnaerden geenen vrede en konnen noch en moghen maken, want dat het vrede waer ende dat sy alleen den titel vande Souvereyniteyt hadden, souden mettertijd met giften ende beloften al om soo veel te wegheb ringen, datse alom de Magistraten ende de treffelijckste persoonen tot hare genegentheyd souden krijgen, ende ten letsten als wy ontwapent waren, ende onsen middel van gelde te rugge bleef, sy als dan met ons souden spelen als de Cat met de Muys doet, die als sy lang

ghenoech mette Muys gespeelt heeft, haer ten lesten op sloeckt. Ten tweeden, moeten wy insien dat de stercte vander Oorlogen is het ghelt, nae de mael dat de resolutie vande Mogende Heeren Staten is goeden Crijch te voeren dat wy voor het geen daer den goeden Crijch in bestaet sorghe dragen. Wy bekennen wel datter veel gegeven word, ende dat de lasten des oorlooghs groot zijn, maer wat ist daer moet ghegheven zijn, willen wy Godes woord de vrijheyd des Lands, ende ons eyghen rust behouden, beter ist grootelicx te gheven ende noch wat te behouwen, dan dat wy al verliesen dat wy hebben, ende in groot bedwanck der conscientie sitten, ende weer naer galgen, raderen, ende brand-staken gheleyd worden: door het geven en bevrijen wy niet alleen ons selven, maer oock onse naecomelingen, ende behouden het leven van soo veel duysent sielen die noch op verscheyden plaetsen onder het cruys sitten, ende die sy noch laten leven soo lang als sy niet heel meester en zijn, ende voor besluyt reden word hier verthoont dat wy beter de helft van al onse middelen gaven, dan dat wy in de eewighe slavernije vande Spaingnaerden en haren aenhanck souden gheraken. Dit voorgaende sal u dese Comedie ghenoech betoonen, ende soo yemand die wilde Speel-wijs den volcke voorstellen sal men het *Taneel*, *Raduys*, oft *Speel-vvagh*en, van redelijcke grootte naer oude gewoonte maken, int midden moet een open Camer ghemaect worden, daer het verplichte Land in sitten sal, dese Camer moet gheciert zijn met de wapenen vande Vereenichde Landen. Ende t'Verplichte Land moet cierlijck als een Vrou ghecleed zijn, sy moet in haer hand hebben ene bussel pijlen t'samen ghebonden. Op d'een zijde moet uytcomen Geveynsden peys,

zijnde int wit gecleed, ende hebbende achter op den rug een bebloede poock, ende sommighe worgh-stroppen, sy moet in haer hand hebben eenen Olijf-tack, sy heeft by haer twee jonghe Dochters: d'een Schoonsprekende Tonghe, d'ander Oproerich Hert: Op de selfde zijde moeten oock uyt comen Bloed-dorstich ghemoed, ende Wraeck-gierich hert, d'een moet ghecleed zijn als eenen Jesuijt, met eenen witten over-rock, ende hebbende in sijn hand een roede met bloed besprengt, geheeten *Inquisitie*: ende Wraeck-gierich hert moet ghecleed zijn als eenen Spaenschen Soldaet: Op d'ander zijde moeten uyt comen Gemeyne Staten, Trouwen Raed, Goede Ghemeynte, Goeden Crijgh, het Gheld. Ghemeyne Staten moet zijn een als een Edel-man, een als een Borgher-meester ende een als een Borger. Trouwen raed, als een treffelijck Raeds-heer. Goede ghemeynte dry of vier Borghers, met eenighe werck-ghereedschap in de hand: Goeden Crijgh, als een Veld-Overste met eenen Oranje sluyder aen. Het Gheld seer rijckelijck ghecleed, met een stock-borse inde hand. De reste sal de Leser verstaen uyt het ghene dat op den kant ghestelt is.

	<i>Bloed-dorstich Gemoed.</i>	{ Sinnevis.
	<i>Vraeck-gierich hert.</i>	{ Sinnevis.
	<i>Gheveynsden Peys.</i>	
	<i>t'Verplichte Land,</i>	
Personagien ende	<i>Trouvven raed.</i>	
Menschen		
int spel ghebruycket. {		
	<i>Goeden Crijgh.</i>	
	<i>T'gheldt.</i>	
	<i>Goede Ghemeynte.</i>	
	<i>Schoonsprekende tonge</i>	{ niet sprekende.
	<i>Oproerich hert.</i>	{ niet sprekende.

Voor-reden of cort verhael van d'inhoud van dese Comedie, by den Dicht-stelder.

Albert een Keyzers Soon, en Keyzers Broeder mede
 Van Oostenrijck, vvas om te heerschen overal
 Ghesonden in Neerland, het zy tot Crijgh, oft Vrede,
 Hy quam seer prachtigh aen met volcx een groot ghetal,
 t'Roomsch volck riep: dit is hy die ons verlossen sal,
 Den Tuyn van Holland, sal hy haest om stucken breken,
 Den Cardinaels rock schonck hy ons lief Vrou van Hal:
 Tot Hulst, tot Cales oock, deed' hy vvel van hem spreken,
 t'Scheen al t'voorgaende leed, dat soud hy cloecklijck vvreken,
 Hy brocht sijn beste volck schier heen en al te niet,
 En toonden noch alom de oude Spaensche treken,
 Maer door des Coninx dood van Spaingnen ist gheschiet,
 Dat hy ontboden is, hy track oock dervvaerts siet,
 Om met l'Infante daer in houvelijck te paren,
 De Landen meynden te zijn verlost uyt verdriet:
 Italien door is hy naer Spaengnien ras ghevaren.
 En maeckten op den vvegh het verbond van Ferraren,
 Dvvelck den Paus daer met hem besloten heeft vvel vast,
 Van Braband sagh men hem als Hertogh heeft verclaren,
 Op des Lands rechten en vvord niet seer veel ghepast,
 Hy soud' (soo 't scheen) het Land meest helpen uyt den last:
 En oock de Spaingnaerts al eer een jaer doen vertrecken,
 Maer niet en is ghevolgt, dan druck op een ghetast,
 Sijn bloedigh hert kond' hy niet langher oock bedecken,
 Men sagh den vvreedden aert alsdoen tot een Maeght strecken
 Die binnen Brussel vvas om Godes vvoord versmacht,
 Den Roomschen haed sogt hy vveer op een nieu vvervvecken,
 Maer hy bevond vvel haest dat te cleyn vvas sijn macht,

Verscheyden raed heeft hy met sijn volck overdacht,
 En vvoud t'Land proeven eens met soetheyt te verleyen,
 Selfs en vvoud hy niet (als te trots, en hoogh gheacht,)

Den Vreed' aensoecken eerst, maer begont soet te vleyen,
 Door veel Ghesanten cloeck, om den vvegh te bereyen,
 Soo van den Keyser, als van Princen vvijd en breed,
 Een Coopman quam daer dan (soo 't scheen) hem vvat vermeyen,
 Dan een Advocaet loos, oock tot s'Lands dienst ghereed,
 Naer t'segghen sijn, maer elck vvist sijn list en besceed,
 T'vvas om s'Lands meyningh', en den sin uyt te halen:
 t'Land volghden trouvvven raed, die t'Spaensch bedroch vvel vveet,
 En seyden rond uyt dat sy geensins niet en talen
 Naer sulck een vrede snoo, die gantsch'liick niet soud falen
 Tot naerdeel van haer, en van t'heylich Godliick vvoort,
 Sy hebben liever tot vermeeringh' van haer palen
 Te bliiven vast verknocht, met trou en d'oud accort,
 Den vyand liever selfs te vallen cloeck aen boort,
 En daer toe liiff, en goet, en alles by te stellen:
 Aensiet doch ons bedrijff, de vvaerheyd doch eens spoort,
 Siet met valschen peys, sy soecken t'Land te quellen,
 Geeft slechts goet ghehoor nu, vvy sullent u vertellen.

Vande eerste Gheschiedenis, de eerste uytcomst.

Bloed-dorstich ghemoed, VVraeck-gierich hert.

Bloed-dorstich ghemoed.

SIngnoor Soldados, vvaer blijft ghy nu?⁺

vvraeck-gierich hert.

Padro, que queris vestra merche?

⁺Comen d'een voor en
dander naer uyt

Bloed-dorstich ghemoed.

VVy moghen ons vvel cleeden met rou,
Singnoor Soldados, vvaer blijft ghy nou?

vvraeck-gierich hert.

VVat magh daer schuylen, ist vveer al d'ou?
Oft ist voor ons al peys envre?

Bloed-dorstich ghemoed.

Singnoor soldados, vvaer blijft ghy nu?

vvraeck-gierich hert.

Padro, que queris vestra merche,
Oft isser erghens buyt ick vvil seer gheeren me,
Segt recht uyt vvat daer schuyt, t'verlanghen, my te lanck,, is.

Bloed-dorstich ghemoed.

Tis van een saeck daer my het hoeft, en t'hert af cranck,, is,
vvy ziin verlaten schier, ons naect een groot ghevveen,
Mids onses Coninx dood, t'vvas onsen troost alleen,
vvy ziin bedorven doch nu vvy hem soo verliesen.

vvraeck-gierich hert.

Iae d'Inquisici sal vvel goeden raed verkiesen,
Den jonghen Coninck sal haer volghen voor en naer,

Door haer ingheven vvord hy argher dan den Vaer,
Dus hebt doch goeden moet, t'sal noch int lest vvel vvesen.

Bloed-dorstich ghemoed.

Iae maer dees Landen hier, die hopen nu ghenesen
Door onses Coninx dood, daer is lang naer ghehaeck,
En t'Land dat heefter vry haer rek'ning op ghemaect,
Soo daer veranderingh' comt, ons magh claer vvel grouvven.

vvraeck-gierich hert.

Albert van Oostenrijck salt vveren vvel te vrouvven,
l'Enfant' en hy ziin van nu verclaert Heer van t'Land,
Dats ommers voor een tijd, com' daer aff naer der hand
VVat vvil, hy sal haer vvel fray vveten te verdooven.

Bloed-dorstich ghemoed.

Het gaef nu juyst vvel pas, vvoud' elck ons nu gheloooven,
Om haer met vlaschen vreed' te bringhen inden strick.

vvraeck-gierich hert.

Mocht dat gheschieden doch, ick vvaer in mijnen schick,
Ick soud my vvreken noch van al dat my misschiet is.

Bloed-dorstich ghemoed.

Met dit cleed, schijn van deught, veel volcx in groot verdriet is
Ghecomen, en noch soud', vvaer ick vvat meer bemind.

vvraeck-gierich hert.

Ghy hebt soo menich Prins sijn cloeck verstand verblind,
Al met u soet ghelaet, en loosefray practijcken.

bloed-dorstich ghemoed.

vvaer ick heel meester, t'soud' claer noch vvel anders bliicken,
Dees roede soud elcken een doen leven int ontsicht.

vvraeck-gierich hert.

Hoe is doch haren name? miin bot verstand verlicht,
Siet sy is doch vol bloeds, vvel straf, en vvreed schijnende.

bloed-dorstich ghemoed.

Tis Inquisici, die t'volck vvel scherp is pijnende,
 Als sy s'Paus vvil in als niet volghen metter daed,
 Daer dees reed' in svvang is, en helpt gantsch gheenen raed,
 Het moet al voort met brand, moord, en aen galg' te hangen,
 Mijn bloedigh ghemoed gaet doch al sijn oude ganghen,
 Ick spaerder oock niet een, hetzy hoe groot van macht.

vvraeck-gierich hert.

Van menich Coninck ziit ghy daer om oock veracht,
 En doen u somtijds heel uyt al haer landen blijven.

Bloed-dorstich ghemoed.

En ghy miin schoone knecht, men soeckt u te verdrijven,
 Maer claer niet om u deught, hoe vvord om u ghesucht.

vvraeck-gierich hert.

Ick en verschiet niet haest om eenich cleyn gherucht,
 vvant vvaer ick kan oft magh, ick doe my alom eeren.

Bloed-dorstich ghemoed.

Och, mochten vvy doch eens dees Kettters haer less' leeten,
 Het vvaer met groot ghevveld, oft met gheveynsden peys.

vvraeck-gierich hert.

Als ick van sulcx hoor, al seen gloeyend' forneys
 Brand miin vvraeck-gierich hert, door veel geleden smerten,
 Die groot van ghetal ziin, och met vvat goeder herten
 Soud' ick sulcx vvreken oock, ick spaerder vrij niet een,
 Iae t'kind in s'moeders buyck, dat naeckten groot ghevveen
 Miin handen soud' ick noch met haren bloede vvaschen.

Bloed-dorstich ghemoed.

Tiert bid ick soo luyd' niet sy mochten ons verrasschen,
 Dat sy sulcx hoorden, ons soet spreken vvaer al uyt.

vvraeck-gierich hert.

Gaen vvy eens vinden dan Geveynsden vreed' ons bruyt,
 Oft vvy met haer noch yet te vveghe conden bringhen.

Bloed-dorstich ghemoed.

Al seen Voghelaer soet kan fluyten en fray singhen,
Soo bringt hy oock het volck met lieflickheyt int net.

vvraeck-gierich hert.

Bloed-dorstich ghemoed dat is al near uvve vvet,
vvant ghy light doch altijd seer looflijck op u luymken.

Bloed-dorstich ghemoed.

En al vvat daer ghebeurt, dat kerst ghy op u duymken,
Tot dat ghy schoon vveer siet, dan ziit ghy stout en fel.

vvraeck-gierich hert.

Ick soud clear noch meer doen vvaert tijd en kond' ick vvel,
Maer laten vvy dat daer, en gaen vvy schaffen vvijsheyt.

Bloed-dorstich ghemoed.

In al dat boos volck nu te straffen hier den prijs leyt,
En d'uytstel is seer quaet, gaen vvy op ons bejagh.

vvraeck-gierich hert.

Ick sal al doen dat ick kan, soo ick eertijds plagh,
T'moet gevvaeght zijn vvie 't noch naemaels mocht becrijten,
Die t'best in als doet en is claer niet te vervvijten.

Vande eerste Gheschiedenis, de tvveede uytcomst.

+

Bloed-dorstich ghemoed, VVraeck-gierich hert, Gheveynsden Peys.

[†]De twee comen wat vooruijt
en dan volght den peys met
hare dienst-Maegden

Bloed-dorstich ghemoed.

Slet vvaer dat sy doch comt, een Engel naer den schijn,
Van buyten schijnt sy soet, maer binnen vol fenijn,

Broer, gaet ende groet haer eens.

vvraeck-gierich hert.

Neen, t'comt u toe rechtveerdich.

Bloed-dorstich ghemoed.

O edel Princes schoon, ghy ziit veel eeren vveerdich, +
Ick kus u handen nu, met hert, sin, en ghemoed.

+Sij gaen by haer.

vvraeck-gierich hert.

Io baise los manos, ick stort u voor u miin bloed,
Soo t'anders van nood' is, den dienst is t'uvven besten.

Gheveysden peys.

VVat jaeght u beyden uyt, en hier in dees ghevvesten,
Daer moet vvel vvat vreemds ziin, t'zy van peys of van strijd.

Bloed-dorstich ghemoed.

D'aenradend' oorsaeck meest, en den bequamen tijd,
Verstouten ons by u o goed Vriendin te comen,
vvy zijn te seer bedroeft midts van ons is vernomen
Des Coninx dood (eylaes) des t'heel land is in nood.

vvraeck-gierich hert.

Treurt daerom soo seer niet, met argh en listen groot
Sal elck een van onshet volck vveten te verblinden,
En t'Spaensche rijck heeft hier te land noch te veel vrinden,
Albert van Oostenrijck den vromen Cardinael
Trout 's Coninx Dochter, en hy krijght t'Land al te mael,
De Landen hebben hem alreed als Heer ghesvvoren.

Gheveysden peys.

Tis nu bequamen tijd, en d'oorsaeck is gheboren,
Dat ick Gheveysden peys moet vvorden voor ghestelt,
Maer Holland, Zeeland oock, ziin te hart, sulcx my quelt,
Te qualick vvillen sy haer laten doch ghesegghen.

Bloed-dorstich ghemoed.

Men sal haer den text nu al anders gaen uyt legghen.

Als sy nu sullen sien dat t'Land nu krijght een Heer.

vvraeck-gierich hert.

S yen ghelooven niet dat nu noch nemmermeer
Den Spaingnaert dat land sal oyt dincken te verlaten.

Bloed-dorstich ghemoed.

Gheloofden sy doch dat, t'soud ons int stuck veel baten,
vvy hadden vry ons schip, verr' en hoogh boven vvint,
Sy en betrouvven niet, sy ziin soo niet ghesint,
Soo vvy yet doen, tsal ziin met loose valsche treken.

Gheveysden peys.

Veel Princen, Vorsten oock elck moet ten besten spreken,
Dan salt ghelucken vvel, daer is gheen tvvijfel aen,
Met dreyghen, bidden oock, sal elck doen goet vermaen,
My dunct voorvvaer dat t'paert daer juyst in d'oog' geraeckt is,

vvraeck-gierich hert.

En boven al nu den vreed' in Vranckrijck ghemaect,, is,
vvant dien vreed is voor haer al te grooten bril.

Gheveysden peys.

Nu het daer beschickt is, t'ghedijd naer onsen vvil,
vvy sullen dit land noch met ghevveld overvallen,
Haer vvater-rijckheyd, noch haer sterckten, noch haer vvallen
Ten sal al helpen niet, sy vvorden haest bedroeft,
Nochtans soo moet den peys voor al noch ziin beproeft,
Hoe noodich dat sulcx is heeft t'ander tijd ghebleken.

Bloed-dorstich ghemoed.

Maer vvat hebt ghy doch hier op den aers achter steken?
Seght ons nu daer af eens, t'recht bescheed en t'bediet.

Gheveysden peys.

Ick salt doen, maer vveest heusch van monde vvat ghy siet,
Miin cleeren zijn heel vvit, sulcx beduyt ons reynicheyt,
Om dat de lieden al onbesorgh van cleynicheyt

Oft bedroch, souden vrij van achterdincken,, zijn,
 Ick gheef den olijf-tack, die vvil ick schincken,,fijn
 Tot teycken van den peys, die haer vvord aen gheboden,
 En tvvee dienst-maeghden jent doen haren last als Goden,
 En ziin soo ghy vvvel siet, sorghfuldich in haer vverck.

vvraeck-gierich hert.

Sy schijnen vol van deught, soo ick aen haer vvvel merck,
 Maer hoe is haren naem, segt ons eerst vande jonghe.

Gheveysden peys.

Dit is een vvaerdigh vat, soet vleyend' met haer tonghe,
 Die vvaer men van peys spreeckt alom is inde vveir,
 vvant eert vvvel begonst is, soo heeft sy't schier al cleir:
 Sy segt tot elcken een, vvie kan den peys verfoeyen,
 En dan begint oock dees in haer vverck vvvel te groeyen:
 Tis een oproerich hert, dat den peys vvilt met cracht,
 Die oproer maeckt alom, en baert tvvist en tvvedracht,
 En d'Overicheyd soo dvvinght dat sy peys moeten maken.

Bloed-dorstich ghemoed.

vvaert soo verr' met ons doch, soo stonden vvvel ons saken,
 Maer vertreckt ons al voort, hoe ghy't dan maeckt opt lest.

Gheveysden peys.

Door mijn volck vverck ick dan ick doe alom mijn best,
 Als den peys ghemaect is, dan ist spel half ghevonnen,
 Elck een in vveelden leeft, in vrijheyd onghebonnen,
 Men verwacht voorts geen vraeck, elc een leeft heel gerust,
 Dan vvordet tijd dat elck van u baert sijnen lust,
 Eerst ghy vvraec-gierich hert, ghy bloed-dorstich gemoed dan
 Als dien tiid comt, siet dat ghy u besten doet dan,
 Die dan slaept is niet vveert dat hy eenen dagh leeft.

vvraeck-gierich hert.

Slaep ick, vervvijtet my, maer tverstand ons doch gheeft,
 Van dat hier achter steeckt, dat soud' ick gheeren vvveten.

Gheveysden peys.

vvel menich vroom Held heeft dees ghereedschap verbeten,
vvan den Poock bediet moort, dit ziin oock stroppen boos,
Daer aen ghehanghen is veel volcx al scheen het loos,
De Kettters moet men al verbranden, hanghen, moorden:
Haer comt niet beter toe dan raders, vyer en coorden,
Daer en leyd gantsch niet aen, al hebben sy cleyn schult.

vvraeck-gierich hert.

Is dat peys, vvord alsoo de trou en eed vervult,
Soo magh elck van u peys tot aller tijd vvel grouvven.

Gheveysden peys.

Men derf den Kettters doch nerghens gheen gheloof houvven
Nu vveet ghy miinen sin, en oock al miin bedrijf.

Bloed-dorstich ghemoed.

Ghy zitt recht naer miin hert, een al te heylich vvijf,
Cond ghy slechts hier int Land ooc goet gehoor vervvveren.

vvraeck-gierich hert.

VVy beyden souden dan seer gheeren voor u sterven,
Dus doet u besten doch, tstuck vvord u vvel betrou.

Gheveysden peys.

Ick salt doen ter vvijl dat de oorsaeck het vverck stout,
Ick sal Ghesanten veel nu dervvaerts doen vercloecken,
Men sal haer dreyghen eerst, en minlijck naer versoecken,
Van alle kanten sal haer vreed' sijn togheseyt,
Iae oock uyt t'Keysers naem, van hare Majesteyt,
Sa lick met groote pracht sijn volck tot haer oock senden.

Bloed-dorstich ghemoed.

Cond' ick de schalckste maer haer oogen ter deegh blenden,
Met t'schamel ghemeynt vvaer vvel haest seer goeden raet.

Gheveysden peys.

Gaen vvy dan haest te vverck, eert naermaels vvord te laet,

VWant dat ons d'orsaeck en den tijd eens had begeven,
vvy vwaren heel en al int dood-boeck claer gheschreven.⁺

⁺Gaet in.

Vande tvveede Gheschiedenis, de eerste uytcomst.

t'Verplichte Land, Gemeyne Staten, Trouvven Raed.

t'Verplichte Land.

Wat hangt my over thooft, vvaer sal ic my heen keeren?
Alleen tot u miin God, die ziit een Heer der Heeren,
Ick en vveet buyten u troost, bystand, noch ghevvin,
Om dat ick t'Godlick vvoord int openbaer bekin,
En des Paus jock en sijn instellingh' doe verachten,
Is oorsaeck dat daer soo veel naer miin bederf trachten,
Sy hebben my seer lang en jammerlick gheplaeght,
Maer miin hoop is altiit dat de Heer sorghe draeght:
En dat haer schalcheyd groot haer al niet en sal baten:
vvaer ziit ghy nu o ghy trou vaderlandsche Staten?
Die dickmael soo veel goets ghetroulick hebt ghevvrocht,
Och, moghen vvy maer slechts noch bliiven vast verknocht,
En ons niet scheyden siet, soos alt vrij al vvel vvesen:
Hier comen sy: O trou Voorstanders uytghelesen,⁺
Ick sit mistroostich schier, door al dit groot ghequel,
Dat den gheveysnden peys my nu aendoet soo fel,
Al vvord hy voor ghesteld, hy en magh niet gheloof,, zijn,
Oft elck een van ons moest van sijn verstand berooft,, zijn,
vvy vveten vvat gheloof sy houden doch opt lest,
Tis al het selfde volck, sy ziin uyt een ghevvest,
uyt Spaingnen ziin sy al, die hebben laten blijcken,

⁺De Staten comen uijt

Haer ontrou, haer bedroch, en valsche soo practijcken,
Dvvelck ons voorschriften ziin, tvvelck ons versuchten doet.

Gemeyne Staten.

O verplicht Vaderland u hert is vroom en goet,
vvy vwillen met lijf en bloed altijd by u blijven,
Laet varen dit gheclagh, vvilt uvven moet verstijven,
De Heer diet al gheest sal u noch bystaen in nood,
Al vvord ghy seer gedreycht, al svveeren sy ons dood,
Soo de Heer met ons is, vvie sal ons konnen deeren,
Den aengheboden peys en mach ons niet verveeren,
En vrees haer dreygen niet, vveest voor haer niet verschromt,
Maer siet vvaer Trouvven raed, ter nood tot ons comt,
Die sal ons in als t'beste aenvvijsen en vvel raden.

Trouvven raed.

O Vaderland soet, God de Heer gheef u ghenaden,
En u o Staten s'Lands daer trou haer openbaert.
Ghy staet verslaghen schier, vvat ist dat u besvvaert?
vvat magh daer schuylen doch, vvilt my sulcx eens bedieden.

t'Verplichte Land.

Och den gheveysden peys die sy my nu aanbieden,
Maeckt my te seer ontstelt, en ick vrees' dien noch.

Trouvven raed.

vvy vveten doch voor al vvel dat al is bedroch
vvy kennen haer van ouds, vvie soud haer gheloof gheven,
Ons is indachtich noch van het jaer sestich seven,
Des Coninx goetheyt vvas ons als doen vvel bekint,
Me Vrou van Parma scheen oock tot den peys ghesint,
Het scheen veagheven al, men soud's niet meer ghedincken,
Men preecten nergens meer, men soud' tvvreed placaet mincken
Geen tvvijfel vvas daer aen, sy svvoer vast by haer vvoort,
Maer vvat is daer ghevolght: Duck d'Alva quam aen boort,
vvat vreed' dat hy met bracht heeft ons te seer ghebleken,

Egmond, en Horen oock, die proefden haest sijn streken,
 Iae menich duysent mensch liet daer alsdoen den hals,
 T'beloofde vvoord vvas uyt, toe segghen vvas heel vals,
 Tis yeghelick bekint hoe dat daer ziin ghevaren,
 De Vlaemsche mannen, die tot Brussel comen vvaren
 Om te doen haer onschult, die dood die volghden ras,
 Elck een die vluchten moest, versoght vvat vreed' dat vvas,
 Die ons van s'Coninx Raed uyt Spaingnen vvas gesonden,
 Den Spaenschen peys is doch te dickvvils valsch bevonden,
 Tot Ceulen vvorden oock soo 't scheen den peysghedicht,
 Maer (eylaes) t'vvas te doen om de stad van Maestricht,
 En dat de tvveedracht soud al t'goed voornemen schenden.

't Verplichte Land.

Och, my ghedinckt oock noch aen den peys van Oostenden,
 Van Engheland vvast vry vvel ghemeynt als heel goet,
 Maer het vvas al bedroch, t'vvas om d'onnosel bloet,
 Dat sy daer, en oock hier, soo meynden te vergieten,
 De spaensche Vloot bevveest, och vvy soud' niet verdrieten,
 Te hand'len met sulck volck, die ons noyt deden deught.

Gemeyne Staten.

Een yghelijcx bederf is doch haer meeste vreught,
 Het Indiaens volck heeft sulcx ter deegh moeten proeven,
 vvat isser daer ghedood, sy daeg'licx noch bedroeven:
 So menich duysent mensch daer't nochtans al peys scheen.

Trouvven Raed.

Tis haer bloed-dorstich hert, dat haeckt naer elcx ghevveen,
 Van Naerden heugt ons vvel, hoe t'volck daer quam in lijen
 vvy hebben meer misdaen dan sy in dien tijen,
 Dus en ghelooft haer niet, daer en leyd gantsch niet aen,
 Al doet ons menich Heer, als ghesant groot vermaen,
 Al siet men ons van breed en vvijld van vreed' verhalen,
 Niet een en soud van haer voor onse schult betalen:

Als ons het bedroch bleeck dan vvaer t'beclagh te laet,
Hy spieghele hem vvel, die siet hoe't een ander gaet,
Te heerschen soecken sy in al des vverelds landen.

t'Verplichte Land.

Hoe soecken sy God vvoord te bringhen heel ter schanden,
Tis in dat Cleefsche Land en VVesel vvel versoght,
Hoe leelijck vvorde den Graeff vanden Broeck ombroght?
Bedorven vvas al t'volck de Heer vvil haer ontfermen.

Trouvven Raed.

Die sy behoorden als ghebueren te beschermen,
Die roofden, moorden sy, en schenden haer te grond:
vvat soud hy ons dan doen, kond hy met loosen vond,
Oft met cracht en ghevveld ons int verdriet ghebringhen.

Gemeyne Staten.

vvy hopen dat God sulcx nemmermeer sal ghehinghen,
vvy sullen lijff en goet nu stellen by den vverck.

't Verplichte Land.

Door uvve antwoord goet vvord ick schier vveer heel sterck,
O vrome Staten s'Lands, die soo vroom van ghemoed zijt.
Die met liefd' en met trou nu over al oock doet vlijd,
Om t'boos Spaensch ghebroet quijt te keeren heel van my.

Trouvven Raed.

Gaen vvy raedslaghen dan vvy sullen 't vvaghen vrij,
Tis beter voor het Land met eer en trou ghestorven,
†Dan slaven naer te zijn en eeuvelijck bedorven.

†Gaen in.

Vande tvveede Gheschiedenis, de tvveede uytcomst.

Bloed-dorstich ghemoed, VVraeck-gierich hert.

Bloed-dorstich ghemoed.

Heb ickt u altijd niet ghespelt?
Al dat vvy doen is vverck verloren.

vвраek-gierich hert.

Ten sal niet ziin dan met ghevveld.

Bloed-dorstich ghemoed.

Heb ickt u altijd niet ghespelt?
Dus maken vvy ons cloeck int veld.

vвраek-gierich hert.

Tis volck die gantsch niet vwillen horen.

bloed-dorstich ghemoed.

Heb ick u altijd niet ghespelt?
Al dat vvy doen is vverck verloren.

vвраek-gierich hert.

Ick kin haer al te vvel en dat al langh te voren.

Bloed-dorstich ghemoed.

Laet ons sulcx svvijghen doch, maer schuylder anders niet.

vвраek-gierich hert.

En schuylder niet ghenoech, dit jammer en verdriet.

Bloed-dorstich ghemoed.

vvat quelt u noch al d'ou, dat onsen Coninck dood is?
Maer hy vvas oud genoech, ick hoop dat sulcx geen nood,, is,
Daer is vveer al vvat troost, en vveest vrij niet verstout.

vvraeck-gierich hert.

Vvat doch?

Bloed-dorstich ghemoed.

Dat Spaingnen noch dees Landen aen hem hout,
Den jonghen Coninck vvilt daer goet rond niet afscheyden.

vvraeck-gierich hert.

Albertus heeft ghetroude de Suster, die tvvee beyden
En sullen die nu niet ziin van dit land Heer.

Bloed-dorstich ghemoed.

Iae al soet met een bespreck, maer anders nimmermeer,
T'gheen daer in secreet schuylt, sal naer vvel openbaren,
De Coninck vvilt ziin Croon, noch al sijn macht niet sparen,
Om dit land heel en al te maken desolaet.

vvraeck-gierich hert.

Dat is recht dat ick soeck, dat is al mijnen raet,
Om ons als Heeren groot al om te doen verblijden.

Bloed-dorstich ghemoed.

Al ziin voornemen is, de Kettters te castijden,
In Spaingnen heeft hy sulcx alreede lang begonst.

vvraeck-gierich hert.

Dat is besteken vverck, en t'is d'oprechte const,
De schepen en het volck, in Spaingnen aen te houven.

Bloed-dorstich ghemoed.

Met hoopen siet men haer, naer de Gaeleyen stouven,
Al het goet vvord verbeurt, t'gheen dat hier te land' hoort.

vvraeck-gierich hert.

Hey dats naer miinen sin, gaen sy soo slechts al voort,
Nu t'peys in Vranckrijck is, sijn sy goet te bestieren.

Bloed-dorstich ghemoed.

Het is nu recht den tijd om haer met veel manieren
Vast te besluyten nu, te krijghen met ghemack.

vvraeck-gierich hert.

Besloten vvorden sy als de Kat in den sack,
 Al de Rivieren die rond om haer zijn ghelegghen,
 Die vvorden vast beset, jae straten en omvveghen,
 Vvaer dan den handel uyt, soo vvaert met haer ghedaen.

Bloed-dorstich ghemoed.

Mocht haer ghebreken t'ghelt, dan soud den nood aengaen,
 t'Soud haer al teghen ziin, ghebueren, en goet vinden.

vvraeck-gierich hert.

Het land van Cleef dat moet van ons tot sulcken inden,
 Eensdeels ghenomen ziin, ghebruyckt naer onsen sin,
 En al dat van noode is dat nemen vvy vrij in
 En vvy ghebruycken Sticht van Munster en VVestphalen.

Bloed-dorstich ghemoed.

Omringhen sullen vvy haer Landen en haer palen,
 En over vallen, dan d'een voor en d'ander naer.

vvraeck-gierich hert.

Ick hoop vvy krijghent haest naer onsen sin heel claer,
 Sy hebben te cleyn macht, vvat vvillen sy al maken.

bloed-dorstich ghemoed.

Kan ick naer miinen vvil in Holland eens gheraken,
 Miin comst sal haer voorvvaer vvellheughen en staen dier,
 Al vvaer al t'vvater inct, en haer land al pampier,
 En pennen al t'gheboomt, sy mochten niet beschrijven
 Al den moetvvil en moord, die ick daer soud bedrijven,
 Het kind soud inde vviegh beclaghen dien dagh.

vvraeck-gierich hert.

Laet dat kind slapen noch, sy hebben noch verdrach,
 D'ervarentheyd en tijd sal ons noch van als leeren.
 De Kettters daer dit volck veel met plagh te verkeeren,
 Als Embden, VVesel, Goch, en die van sulcken aert,
 Die vvorden vvell gheplaegt, en van ons seer besvvaert,

En niemand oock ghespaert, ick doe haer schier al suchten.

Bloed-dorstich ghemoed.

D'een vreest my, d'ander u, seer vreemd ziin de gheruchten,
Elck is bevreest voor ons, tis al soo ick vvel vvensch.

vvraeck-gierich hert.

Och, quaemt doch al om hals, al vvaert den lesten mensch,
Den bloed-dorst soud voor my in alles haest vervult ziin.

bloed-dorstich ghemoed.

Al soet, soet, mettertijd, daer moet al vvat ghedult zijn,
Maer hoe staen vvy hier dus, gaen vvy niet naer den strijd.

vvraeck-gierich hert.

Ick en com' daer niet vriend, men vvord daer t'leven quijt,
Al van verr', niet te by, alsoo vveet ickt te koken.

Bloed dorstech ghemoed.

Ghy vveet al om het vyer fray voor den vvind te stoken,
Den soeten praet is by u al om in saysoen.

vvraeck-gierich hert.

Ick laet u vechten man, ick salt vvel anders doen,
vvy ziin een deeg'lijck paer, als vvy daer moghen vvoonen.

Bloed-dorstich ghemoed.

Ghy doet dat menich vverck vvel doet den meester loonen,
Die daer ziin ghequartiert, al door u quaet opset.

vvraeck-gierich hert.

Op sulcke dinghen dient soo nau niet op ghelet,
Laet dat daer, en gaen vvy den Spaenschen hoop besoecken.

Bloed-dorstich ghemoed.

Gaen vvy de vrome Maets met raed en daed vercloecken,
Vvant daer vvy tvvee doch ziin, daer is het spel haest uyt.

vvraeck-gierich hert.

Ghy helpt haer aen den dans, en ick dan by de bruyt,

Door ons beyd' comter veel in jammer en ghevveen,, oock,
En die om ons noch vvenscht is vvel dvvaes int gemeen,, ooc.

Vande derde Gheschiedenis, de eerste uytcomst.

t'Verplichte Land, Gemeyne Staten, Trouvven Raed.

t'Verplichte Land.

Och hoe vvord ick gedreycht, nochtans hoop ick te leven +
T'geen mensch'lic my gebreect, sult ghy my o Heer *geven*
Dat is in teghenspoet, hoop ik u rechte hand,
Tot noch toe hebt ghy Heer my ghetoont onderstand,
Ick hoop ghy sult u vverck dat begost is volvoeren,
Al doet veel svvaerheyt my invvendich t'hert beroeren,
Nochtans is miin hoop goet, op God betrou ick vast,
O ghemeyn Staten s'Lands, ick steeck in svvaren last:
In Vranckrijck ist nu peys, den Crijgh sal op ons comen,
Sy sullen haer best doen om al miin vvater-stromen
Te sluyten heel en al, dvvelck groote schaed' soud ziin.

+T'verplichte Land ende
Gemeyne Staten comen uyt

Gemeyne Staten.

VVeest in als lijdsaem doch, ghy raeckt haest uyt de pijn,
Ghy sult een lutter tijd, vvat lijden en verdraghen,
Die ons noyt en verliet, maer bystaet alle daghen:
Sal ons met trouvven raed, in als noch vvel versien,
Siet vvaer dat hy doch comt, des laet sorgh en angst vlien,
Daer trouvven raed is salt ten lesten noch vvel lucken.

Trouvven Raed.

O schoon land, hoe soeckt u den Spaingnaert te verdrucken,

Hy soeckt vrij heel en al te krencken uvve macht,
 Hy soeckt de neering' u t'ontnemen met sijn cracht,
 Hy doet in Spaingnen al u Boods-ghesellen vanghen,
 Ghepijnicht vvorden sy, en Schippers oock ghehanghen,
 Het Boods-volck vvord seer veel op de Galey ghestelt:
 Den Coopman vvord daer oock schier ter dood toegequelt,
 Hy moet voorts bringhen al sijn brieven en sijn boecken,
 Oft het goet hier int land hoort, gaen sy ondersoecken,
 Sy maken sulcx verbeurt, en doen den Coopman schaed'.

Ghemeene Staten.

Och goeden raed vvaer goed, eert naemaels vvord te spaed',
 Dus vvilt doch t'ghemeen best, getroulijck nu voorts bringen.

Trouvven Raed.

Den besten raed is, dat vvy haer selfs gaen bespringhen,
 Als de Romeynen cloeck vvvel hebben eer ghedaen,
 Met heyr cracht eenen tocht had Hannibal bestaen,
 Om het Roomsche Rijck met macht heel en al t'overvallen,
 Het land bederf hy heel tot by de Roomsche vallen,
 Des de Romeynen haest met eenen loosen vond,
 De Scipiones beyd' met Crijchs-volck daer terstond
 In Spaingnen sonden haest, die nieu Carthago namen,
 Oorsaek dat Hannibal en al t'volck dervvaerts quamen,
 En soo vvord het Roomsche Rijck voor die reys haest verlost,
 vvy moeten selfs in tijds in Spaingnen gaen vvat kost:
 Haer d'oorloogh sterck aendoen, en soo veel vvercgeven daer
 Dat vvy in meerder rust en vrijheyd oock leven naer,
 Soo vvorden vvy eens quijt, al dit Moraens ghespuys.

t'Verplichte Land.

Och vvaer ick soo verlost, och trock elck soo naer huys,
 En dat de Landen selfs den vasten vrede maeckten.

Ghemeyne Staten.

Gheluckich vvaer het land, dat daer toe eens gheraecten,

Maer het kost noch soo ick sorgh menich druppel bloet.

Trouvven Raed.

Ons en ghebreeckt niet dan een manlijck hert en moet.
En dat vvy t'onsen dienst meer Crijchs-volck noch vergaren
Dat vvy ons eyghen geld, noch middel niet en sparen,
Om ons verlossen van s'Spaensch jock en haer gequel.

Ghemeyne Staten.

Den trouvven raed vvijsst ons den vvegh en vvaerheyd vvel,
vvy moesten al meer volcx en ghelt in voor-raet crijghen:
T'gheld is den stercken arm, vvat vvillent vvy versvvijghen,
Daer d'oorloogh vast op staet, daer sy met vvord ghebout,
Het maeckt de knechten al cloeckmoedich ende stout,
En vvaer de Ruyters door int veld seer rustich draven:
T'vvaer seer goet dat vvy al met goeder herten gaven,
Elck naer sijn cleyne macht, oft naer sijn groot bedrijf,
Het geld ons alle gaet ons erf, ons haef, ons lijf,
Laet ons tot t'gheven, dan al vallet hart ziin speedich.

t'Verplichte Land.

Als van de Staten des Lands sulcx vvord bedacht vroedich,
En dat in tijds, soo draegh ick t'lijden noch met lust,
En in den goeden crijgh stel ick my heel gherust,
En d'overvining' sal den trouvven God ons jonnen.

Trouvven Raed.

Laet ons dan gaen tis tijd en doen al dat vvy konnen,
Elck vertreck naer sijn stad om middel en advijs,
En die in tijts toesiet, is voorvvaer cloeck en vvijs,
t'Land moet gheholpen ziin, oft t'bleef int lest verloren,
En beter vvaren vvy van moeder noyt gheboren,
Dan vvy ons vrijheyd nu soos ouden vvorden quijt:
Het vvaer voor ons groote schand', ja voor ons een vervvijs
Dat vvy de slaverni voor vrijheyd souden kiezen,
VVy souden lijff, en goet, het Land en al verliesen.

Vande derde Gheschiedenis, de tvveede uytcomst.

Bloed-dorstich ghemoed, vvraeck-gierich hert, t'Verplichte Land.

Bloed-dorstich ghemoed.

†Hoe ist al Broer? vvaer blijft ghy nu doch alsoo langh?

†De twee eerste comen uyt.

vvraeck-gierich hert.

Goo, ick vind vrij noch vverck, my vvord noch al vvat bang vvy sullen (soot vvel schijnt) noch genoech te doen vinden.

Bloed-dorstich ghemoed.

Iae, jae, een man die claegt en vind niet te veel vrinden,
Dus scheppen vvy vvat moets, het moet doch fijn ghevvaegt,
Tis beter te vroegh dan naer te laet stuck beklaegt,
Maer segt my nu eens, oft vvy nu een saeck bestonden,
Dat vvy ons by het Land al stil en dier eens vonden,
En haer met vvoorden soet, nu vielen cloeck aen boort.

vvraeck-gierich hert.

Daer en is niet beter dan de man sijn eyghen vvoort.
Maer kenden sy ons dan, vvy souden om hals comen.

Bloed-dorstich ghemoed.

Daer vveet ick al raet met, vvilt nergens doch voor schromen,
Ick heb daer meer ghevveest, als een heel heylich Sant.

vvraeck-gierich hert.

Ghy hebt noch vrienden veel, ghy hebt al om verstant,
Hoe makent vvv nu best om ons quaet te bedecken.

Bloed-dorstich ghemoed.

Elck een van ons sal nu een ander cleed aen trecken,

Verkeeren soo by t'volck, dat u en my bemint.

vvraeck-gierich hert.

VVy moeten spreken dan soos y meest ziin ghesint,
vvy sullen hooren haest oft met haer wat te doen,, is.

bloed-dorstich ghemoed.

Soo gaen vvy dan ter vvijl dat tusschen t'rijp en groen is,
Het yser moet ghesmeed ziin ter vvijl dat is heet.

vvraeck-gierich hert.

Laet ons gaen als ghy vvilt ick ben terstond ghereet,
vvy sullen goet en quaet nu draghen met malcanderen.

Bloed-dorstich ghemoed.

Laet ons eer vvy gaen eerst ons cleeren ras veranderen,
Dit cleed is goet voor my, treckt ghy dat aen u lijf.[†]

vvraeck-gierich hert.

Bloed-dorstich ghemoed, seer loos is al u bedrijf,
Maer hoe heet doch u cleed, vvilt my sulcx vvel bedieden.

Bloed-dorstich ghemoed.

Den ijvergoet van schiin, die vvel bedriecht de lieden,
Als hy uyt een valsch hert, comt, en boos is van aert.

vvraeck-gierich hert.

VVraeck-gierigh hert dan ooc den schijn van vriendschap baert
Dan meynet ghemeyn volck dat haer niet kan ontbreken.

Bloed-dorstich ghemoed.

Nu gaen vvy dus ghecleed t'Land sel ver eens aenspreken,
En siet vvaer dat sy sit, ten schijnt niet dat sy treurt.

vvraeck-gierich hert.

Haer siende ben ick noch invvendigh heel beruert,
En my ghedenckt noch t'gheen sy aen my heeft bevvesen,
Maer ick hoop int lest vvel van miinen druck ghenesen,
Dus valt daer cloecklijck aen, het geeft nu doch recht pas.

[†]Bloeddorstich ghemoet trect
aen eenen Advocaets
tabbaert, en den anderen
eenen Coopmans mantel.
s'Lands camer gaet open.

Bloed-dorstich ghemoed.

+O alder sterckste land, daer yemand oyt aff las,
u vvelvaert en gheluck dat moeten vvy u vvenschen.

+Sij comen naerder by tLand.

vvraeck-gierich hert.

En eenen vasten peys voor u en allen menschen,
Die nu te krijghen is, het is nu tiid en stond.

t'Verplichte Land.

VWie ziit ghy die den peys soo hebt in uvven mond,
Maer ik dinck vvel dat t'hert al te seer verr' van daer is.

Bloed-dorstich ghemoed.

uyt eenen yver goet, en sonder last d'vvelck vvaer is,
Ziin vvy ghecomen stil, jae dat schier niemand vveet.

vvraeck-gierich hert.

Goed' hoop van vriendschap maeckt ons t'uvven dienst gereet
Om naer ons besten u tot rust en vreed' te raden.

Bloed-dorstich ghemoed.

Dat ghy den yver vvist, ghy dedet ombeladen,
Des Hertoghs hert is goet, voor t'land, en voor t'ghemeynt.

vvraeck-gierich hert.

Tis om vriendschap te doen, ghy en vvord niet vercleynt.
Soo ghy ons maer en hoort, ghy sult vvat ghy vvilt krijghen.

t'Verplichte Land.

Hebt ghy van niemands last, soo heet ick u vrij svvijghen.
vvie maeckt u doch soo stout, dat ghy my comt omtrent.

Bloed-dorstich ghemoed.

Het yvrich hert dat u noch is gantsch onbekent.
En om de vriendschap groot die vvy met u begheeren,
Des Coninx macht laet u in tijds doch vvat verveeren,
Die hy seer vvijd en breed, te vvater, te land' heeft.

t'Verplichte Land.

Dat hy den Coninck vrees, daer ziin vvreed hert voor beest,

Die hy bekennen moet te zijn een Heer der Heeren,
Siins Vaders voorbeeld dat behoort hem vvel te leeren,
Mids hy in sijn dood-bed soo deerlick vvas-ghestraft.

vvraeck-gierich hert.

Iae, jae, daer op en vvord met allen niet gheschaft,
Soo ghy gheen peys en maeckt, hy gaet den Vaer te boven.

t'Verplichte Land.

vvy hebben eenen God die vvy hoogh moeten loven,
Die heeft ons tot noch toe ghetrouliick by ghestaen,
vvy hebben land, en volck, dat t'best meest heeft ghedaen,
Al heeft Albertus nu de dochter van Hispaingnen,
Is t'Land daer om eens vrien en los van d'oud calaingnen?
Dat hy t'Land heeft beloofd, dat comt al te spaed' by,
't Land vvord al meer belast, dats verr' van vvorden vrien,
Oft hy l'Enfante heeft, vvat kan sulcx het Land baten.

Bloed-dorstich ghemoed.

Maeckt ghy slechts peys, dan sal den Spaingnaert t'land verlaten
Al dat vvy segghen is om profiit en gherief.

't Verplichte Land.

Om te bedrieghen hebt ghy my soo biister lief,
Tvvas ooc peys doen Dom Ian de Spaingnaerts deed vertrecken
Voor eenen vasten peys vvoud hy sijn bloed vertrecken,
Maer het vvas al bedroch, t'Land gaff hy den lavuyt,
Al vertrock het Spaensch volck, sy bleven niet lang uyt:
Den Slach van Iembloers magh ons noch vvel ghedincken,
Tot Namen van de brugg' hoe sagh men daer verdrincken,
Soo menich vroom Landsaet, soo menich Edelman,
Als ick daer noch om dinck miin hert dat schromt daer van,
Sy vvorden in de Maes ghevvorpen als honden,, siet.

vvraeck-gierich hert.

D'een d'ander sy als doen noch gantsch en verstonden,, niet,
T'sal nu al betergaen, dus en vveest niet vvertsaeght,

Ghy vvord seer grof gheschat, en jammerlick gheplaeght,
Dit sal den Coninck al te niet doen en af stellen.

t'Verplichte Land.

Dit is den rechten vond, van 's Coincx fray ghesellen,
Soo soud' ic kvvorden quijt, den middel van miin ghelt,
vvaer ick ontvvapent dan, soo soud' hy met ghevvelt,
Al doen naer sijnen sin als de Tyrannen pleghen.

Bloed-dorstich ghemoed.

Ick sie vvel, vveet ick een ghy vveeter vvel thien teghen,
Ick hoopten anders claer, ghy ziit al siende blint.

vvraeck-gierich hert.

Och schaemt u dat ghy soo hertneckigh zijt ghesint,
Ick sorgh ghy vvord gheplaegt en dat van alle kanten.

't Verplichte Land.

Nu gaet ghy al vrij heen, ghy vvel vermomde santen,
Met u loos valsch bedriif en heb ick niet te doen.

Bloed-dorstich ghemoed,

Ba, ba, als u eerst sal gaen dvvinghen uvven schoen,
En dat men u vvat hart op uvven voet sal treden,
VVord ghy dan seer gheplaegt, en nergens oock met vreden,
vvat salt van u veel ziin, ghy blijfter by gantsch lijff.

t'Verplichte Land.

Packt u doch ras van hier, ghy valsch en boos Catijf,
Die u van binnen sagh, soud u valsch hert vvel vinden.

vvraeck-gierich hert.

vvv vouden dat vvy u soo half-sterck niet en kinden,
vvant ghy't beclaghen sult, maer ick sorgh veel te laet.

t'Verplichte Land,

Nu ick segh dat ghy beyd' ziit doortrapt, loos en quaet,
Dus packt u rasch van hier, en vvilt niet langher toeven.

Bloed-dorstich ghemoed.

Denckt vrij om ons, als ghy u sult noch meest bedroeven,
Dus adieu spijgtigh land nu ghy niet hooren vvilt.

t'Verplichte Land.

Ick houd my aen God, die is miinen borch, en schilt,
Tis al verloren doch, vvat ghy veel meynt te segghen,
Dat my selfs ghebeurt is doet my stuck over legghen,⁺
Dus ist te vergheefs al vvat ghy veel praet oft clapt.

⁺Sij doet haer camer toe.

vvraeck-gierich hert.

vvat seght ghy van die Moer?

Bloed-dorstich ghemoed.

Sy is al te doortrapt,
Hy moest vvvel vroegh opstaen, die haer yet soud bedrieghen.

vvraeck-gierich hert.

Goo, vvaer ick in haer plaets, ick soud vrij sonder lieghen,
Oock al het selfden doen, sy heeft het vvijste voor.

Bloed-dorstich ghemoed.

Eer soud men vvasschen vvit het aensicht vanden Moor,
Dan dat sy gheloof soud eens gheven aen ons brieven.

vvraeck-gierich hert.

Sy en vvoud' ons int minst met allen niet believeen,
Te spijgtigh is sy claer, den hooghmoed is te groot.

bloed-dorstich ghemoed.

Laet haer ziin soos y vvil, ick svveer rond uyt haer doot,
veel berghen hoogh heb ick al mettertijd sien dalen.

vvraeck-gierich hert.

Maer gaen vvy rasch van hier, vvaer toe dient al dit dralen,
Ons loghens ghelden niet, vvy hebben hier gheen kans

Bloed-dorstich ghemoed.

Gaen vvy tis meer dan tijd, vvy ziin ghenood ten dans.

Dat sy ons kenden hier, vvy souden niet lang leven.

vvraeck-gierich hert.

Goed Broer, ick en soud niet een duyts voor ons lijf gheven,
Dus ist verr' tbest dat vvy ons maken op den loop.

Bloed-dorstich ghemoed.

Iae, jae, al beter vrij by onsen Spaenschen hoop,
Bloed-dorstich ghemoed is daer altijd vvel ghecomen.

vvraeck-gierich hert.

En een vvraeck-gierich hert schuyt daer vvel onder vromen,
Dat is ons beste volck, vvant elck daer naer onschaeckt.

Bloed-dorstich ghemoed.

En die voor de galgh' sorght ghemeynlick daer aen raeckt,
En vvat vvy al doen ick vveet doch vvy en vanghen,, niet,
Neef, al veel beter dan vvy ziin daerghehanghen,, siet.

Vande vierde Gheschiedenis, de eerste uytcomst.

Goeden Crijgh, T'gheld.

Goeden Crijgh.

[†]Wat vind' ick nu al volck, vvat vind ic ooc al menschen,
Die daer met allen seer luyd roepen en vvel wenschen,
Om my den goeden Crijgh, om my elck roept en tiert,
Het schijnt dat sy met my verfrayt sijn en verciert,
Maer luttel peysen sy, vvaer met my onderhouven,
Och siet vvie ginder comt, de beste vande vrouvven,
Sy is dats claeer alleen, die my meest voeden spijst.

[†]Goeden Crijgh comt voor
uijt.

T'gheld.

VVie hoor ick daer die my soo byster looft en prijst,
Och goeden krijgh zijt ghy't, ghy moet vvel gegroet vvesen.

Goeden Crijgh.

O gheld, gheld, ghy soud my vvel konden haest ghenesen,
Door u goed onderstand creegh ick miin volle macht,
Als ick u by my heb criight miinen arm sijn cracht,
En door u comt den moed van Ruyters en van Knechten.

T'gheld.

Men roepter somtiids gheld alst tijd is om te vechten,
Maer tis dan al te laet, en sulcx is meest misluckt,
En om t'ghelds vvil hebt ghy soo menich mensch verdruckt
Ghemoort, gherooft, gebrand, jae vervvoest ooc veel Dorpen,
Ghy hebt om my voorvvaer vvel menich kans ghevorpen,
Tis om t'ghelts vvil te doen, elck maeckt daer van ghevvin.

Goeden Crijgh.

Och, had ick ghelts ghenoegh, dat vvaer vvel miinen sin,
Ick soud' met allen veel en vvondergroot bedrijven.

T'gheld.

VVat soud ghy doch al doen?

Goeden Crijgh.

Ick soud den moed verstijven,
Die nu midts middel cleyn, dick besvvaert is en treurt.

T'gheld.

Tis vvel vvaer soo ghy seght, en t'heeft my seer betreurt,
Dat ick in kisten vast met banden bleef ghesloten,
Als het Land in nood' vvas, denckt dat my heeft verdrotten,
Maer vvat soud ghy doen, als ick vvaer in u gheveld.

Goeden Crijgh.

Ey den seer vromen Prins, den seer vermaerden Held
Graeff Mauritz die daer is Stadhouder van dees Landen,

Die soo cloeck int veld is, en treckt voor siin vyanden,
 Die soud ick met meer macht van Crijchs-volc haest bystaen,
 vvant daer het gheld ghebreeckt, is d'oorloogh haest gedaen,
 En menich vroomPrins moet te vroegh uyt het veld vviicken.

T'gheld.

Noch metten middel cleyn, heeft hy soo vvel doen blijcken
 Siin Prinsliick vroom ghemoed, doend' in als vvel siin best.

Goeden Crijgh.

Met luttel volcx heeft hy den vyand dick verneest
 uyt soo veel Steeden sterck, en schier onvvindebaer Schanssen.

T'gheld.

Hoe moest den vyand daer van Coevoerden danssen,
 Groeninghen vvon' hy oock die over-stercke Stat.

Goeden Crijgh.

Vvat had Geertruyden-bergh van Graeff Mansveld te bat?
 Dat hy haer met ghevveld en heyr cracht vvoud ontsetten,
 Het beleg des Stads en kond hy gantsch niet beletten,
 Graeff Mauritz lagh te vast, hy vvas hem veel te cloeck,
 Hy heeft met al sijn macht, bestormt den eenen hoeck,
 Oft haer lieff vvas oft leed, sy moesten vvel opgheven.

T'gheld.

vvat cloecke daed vvas daer by Tuermout oock bedreven,
 Den Graeff van Hohenloo, Solms, Veir, en ander meer,
 De Capiteynen al, behaelden prijs en eer,
 De Vaendels in den Haegh die sullent vvel bevvijsen.

Goeden Crijgh.

vvat vvilen vvy doch hier Graeff Mauritz soo veel prijsen,
 Siin cloeckheyd is al de heel vvereld door bekind,
 Iae sijnen vyand selfs, al vvaer hy siende blind:
 Moet vvel sijn cloeckheyd groot seer priisen en hoogh loven.

T'gheld.

Godt den Heer is met hem, de cracht comt hem van boven,
Hy sal noch vrecken claer sijn liefs heers Vaders door.

Goeden Crijgh.

O gheld, gheld, had ick u ghenoech daer vvaer gheen noot,
VVy souden haest raet om volck en meer ghevelts vinden.

T'gheld.

Ia die ghelts ghenoech heeft die krijght alom vvel vriden,
Ick hoop vvel haest te sijn veel meerder van ghetal,
Ick hoop dat my elck sal voortbringhen over al,
Tgheld dat daer heeft soo lang in kisten swaergheleghen,
Tgheld dat sy hebben som met onrecht veel vercreghen,
Ia dat lang verspaert is, beschimmelt en vermost,
Tvvort hier noch voorts ghebrocht al ist met cleynen loft,
Ick hoop dat ick u sal haest ghelts ghenoech beschicken.

Goeden Crijgh.

Och vvaerder gelts genoech, hoe sou mijn hert verquicken,
Ick sou den Spaignaert ras te vvater en te land,
Al aendoen dat ick mocht, ick hoop dat hy met schand,
Noch het gheheele Landt corts moeten sal verlaten,
Het hangt veel aen tbesluyt der vrome Heeren Staten,
Ick goeden Crijgh ben doch tot haren dienst in als.

T'gheld.

Ick prijs den goeden Crijgh, met niet te veel gheschals,
Niet tsegghen, maer vvel doen, alst tijd is dan toetasten.

Goeden Crijgh.

Tis voor ons hooch tiid dat vvy op den haspel pasten,
En gingen besien vvaat dat tLand heeft in den sin,

T'gheld.

Ten vvord claer gheenen peys, gheen dinck ter vverrelt min,
Des sult ghy goeden Crijgh daer sijn in grooter vvaerden.

Goeden Crijgh.

Is daer ghelds ghenoech en vvilt elck my cloeck aenvaerden,
Soos al ick als een Held mijn besten doen met vreucht,

T'gheld.

Laet ons dan tsamen gaen, ick hoop vvy doen noch deucht,
Al sietmen nu den Crijgh veel volcx en Landen schenden,
Is den Crijgh maer goed, hy sal mettertijd vvel enden.

Vande vierde Gheschiedenis, de tvveede uytcomst.

t'Verpichte Land, Trouvven Raed, Gemeene Staten, de goede Ghemeynte.

t'Verpichte Land.

[†]Myn hert is nu gherust, veel beter is te vreden,

Trouvven Raed.

Godt doet seer veel by u, looft hem tis meer dan reden,
vvant hy de Staten slands tot eendracht vast vervveckt.

t'Verpichte Land.

Die met sijn goetheyt groot heel over ons land streckt,
Salm y hoop ick altijd voor teghenspoed bevrijden,

Trouvven Raed.

Die tLand ghetrou is sal nu hem te recht verbijden,
[†]Als hy hoort en voorneemt der Heeren Staten moet,
Dat elck soo vvaghen vvilt voort Land zijn lijf, en goet,
Sy comen hier ghegaen, ick hoop met goede tiiding.

[†]De camer gaet open ende
tLand spreect, sittende
trouwen Raed is by haer.

[†]De ghemeen Staten comen
uijt.

Ghemeene Staten.

O Land met trou verplicht, het vvord u een verblinding,
 Als ghy hier hooren sult des Lands ghemeen accoort,
 Sy ziin selfs ghereet nu den vyand cloeck aen boort
 Te vallen haest, sy ziin goetvvillich vveld verdraghen,
 Om al haer best te doen, om by nacht en by daghen
 Hem te vveerstaen, met al haer middel en ghevvelde.
 Sy vveten nu schier raed om op te bringhen tgheld,
 Om Ruyters en meer volcx nu overal te lichten.
 Men sal een groote vloot te vvater gaen oprichten,
 Daer met den vyand slefs in Spaignen vvord besocht,
 De landen blijven vast verbonden en vercnocht,
 Sy sullen draghen al den svvaren last te samen.

Trouvven Raed.

Die ons soo menichvvurf met groot ghevveldaen quamen,
 Die sullen vvuy nu cloeck en stout gaen bieden thoof.
 Ons landen die van haer soo dickvvils ziin berooft,
 Die vvorden bevriid, door macht die vvuy te veld bringhen.

t'Verplichte Land.

Den Heer der Heeren mach ik vveld lof en prijs singhen,
 Die sulck een eendracht vast heeft onder u ghemaect,
 Daert land eendrachtich is, tot voorspoed veel gheraect,
 Maer daert tvvedracht is, gheraket tot veel schanden,
 Des salich is die Stad, en salich ziin de landen,
 Daer liefd' volcomen is, en d'een hand d'ander vvast.
 Als het Ghemeynte goet op d'Overheyt vveld past,
 En d'Ovricheyt tGhemeynt staet voor met goeder herten.

Ghemeene Staten.

Al ghevet Ghemeynt veel ten sal haer gheensins smerten,
 Soo daer ghegheven vvord voor des ghemeen lands best,
 vvaer sietmen tGhemeynt soo vroom als in dit ghevvest,
 Die soo gheduldich ziin in als oock soo goetvvillich,

Ghetrouvven Raed.

Dat tGhemeynt den Raed volcht van Dovricheynt is billich,
 Te meer alst is voor tLand, oft voor haer eyghen stadt,
 Den Heer versighet vveer, elck krijghet vveer te badt
 Alst aen dit schoone Land nu alom vvel mach blijcken,
 dLand heeft seer veel gheproeft, nu sietment vveer verrijzen,
 Godt sijnen zeghen gheeft naer sijnen goeden aert.

+Goede Ghemeynte.

Och vwaren vvy verlost die soo seer ziin besvvaert
 Met Vyands ghevvelt, met sijn branden en sijn blaken,
 Niet en verdriet ons claer, noch tgeven noch het vvaken,
 VVy doet seer geiren oock, al hevet lang gheduert
 alst voor tLand is, hoe seer dat van ons vvord besuert,
 De Heer die zeghent ons met neering' overloedich,
 De eendracht maket Land in alles soo voorspoedich,
 VVaer door het al sijn smert seer haest vergheten sal,
 Maer nu vvy tSlands voortstel, en meyning' vveten al
 Laet ons met een goet hert tLand minlick nu gaen groeten.

+Goede ghemeente comt uyt.

t'Verplichte Land.

+Ick mach tGhemeynte goet opstaende gaen ontmoeten,
 En ondertasten soo vvat haer doch hervvaerts jaecht.

+Sy staet op uyt haren stoel.

Goede Ghemeynte.

O ghy eendrachtich Land, een cloeck hert onvertzaecht
 Gheef u de Heer, die u moet altijd ontrent vvesen,
 Ons hert is verlicht mits de Staten tSlands ghepresen,
 V soo vast blijven by, met trou, liefd, en eendracht.

Ghemeen Staten.

Och ja vvy Ghemeynt' goet, naer ons en uvve macht,
 Soo sullen vvy al doen dat vvy ter vverelt connen,
 Maer d'overvvinning' moet den Heer der Heeren jonnen,
 VVant sonder hem is ons macht en ghevvelt al niet,

Trouvven Raed.

Elck moet hier soecken nu een end van dit verdriet,
 Ghy Ridderschap ghy eerst ghy draecht tgeveir aen zijden,
 V Vaders Land moet ghy nu voorstaen en bevrijden,
 Sulcx een Eelmans voer, die tsvaert draecht en gebruyct,
 Als Mars den Standaert voor het Vaderland ontluyc
 Die dan gheheel thuis blijven behaelt niet veel eeren,

En ghy, ghy steden, ghy moet u oock soo regeeren,
 Dat ghy in tijd des noots oock voorraet hebt van als,
 VVant diet minst dickmael meynt, die krijghet op den hals,
 Sterckt u, maeckt u vvel vast, van buyten en van binnen,
 Dinckt dat met steden sterck seer quaet is te beginnen,
 In tijden des noots moet d'een d'ander doen ontset.

En ghy Ghemeynte goet in alles toont u met
 De VVapens vroom, en cloec bevvaert ghy vvel u steden,
 V Overicheyt vveest doch onderdaen, vvel te vreden
 Voor u Vaders Land vvaecht cloeck u lijf, en u goet,
 Den Heer sal u vveerom vertroosten met voorspoet,
 Al vvat u over comt laet sulcx u niet verdrieten.
 Maer tsamen alle drij soo ghy troost soeckt ghenieten,
 Soo moet ghy naer u macht, al van u goet en ghelt,
 Al gheven vrij vvat veel, vveest daer niet in ontstelt,
 tLand moet geholpen sijn, men mach geen mensch te verschoonen,
 En die gants niet en heeft, sal hem cloeck in dienst toonen,
 Dus blijft elck tLand ghetrou volhart in liefd' en deucht,

Ghemeene Staten.

VVy Ridderschap des Lands met onses hertzen vreucht.⁺
 En onsen vrijen vvil, ons hier met eed' verbinden,
 Aen u ons vaderland, en aen al uvve vrinden,
 Met lijf, goet, ende bloed, trou te sijn metter daet.

⁺Eender Edelen geeft aent
 Land de hand.

+En vvy de steden al, vvy sullen vroech en laet,
 Ons al vvel cloec, en vroom, voor het gemeen land houvvē,
 VVy svverent met den eed', en al ter goeder trouvvē,
 Tot in den laetsen noot, ja totter doot oock met
 Sal d'een van d'ander claer vervvachten haer ontset,
 Den laetsten man zijn vvy bereyd voor u te vvaghen.

+Een der Steden geeft aent
 tLand de hand.

+En vvy ghemeeynte goed zijn oock bereyd te draghen,
 Al den last en al tgheen men ons ghebieden sal,
 En doen ons toch en vvacht, bevwaren onssen vval,
 Al geven vvy veel ten sal ons noch niet hinderen,
 VVy vvillen vroom voorstaen al ons vvijfs en kinderen,
 vvy svveeren tvaderland te blijven huld en trou.

+Eender Gemeeynte gheeft
 tLand de hand.

t'Verplichte Land.

O Ridderschap eerst soo prijs en bedanck ic kou
 Van de liefd eer en trou, soo dickmael hier bevonden,
 En u ghy steden oock bedanck ick t'aller stonden,
 Die u int gheven nu soo cloeck en trou bevvijsst,
 En ghy ghemeente goet, zijt vveirt dat elck u prijsst,
 Ick neem u t'aller tijd tot troost in beyd' mijn ermen,
 Ick hoop u troulick oock vroech en spaed' te beschermen,
 Van tvyands ghevvelde groot al is hy een groot Heer.

Trouvvē Raed.

tSal nu (hoop ick) vvel sijn, vvat daer is te doen meer,
 Dat sullen vvy vooral bevelen Godt almachtich,
 Die onsen toevlucht is, die ons met sijn hand crachtich,
 Soo menichvverf alom soo troulick heeft bevvaert,
 De Heeren Staten oock door eendrach hooch vermaert,
 En dan Graef Mauritz meest een vvaerdich Prins gheboren,
 Die met des lands Crijshēyt de ghemeen saeck staet voren,
 Sijn Edel bloed soo vroom gevvaecht heeft vroech en spaed'.

Ghemeene Staten.

De Heer vvil hem by staen, en gheven sijn ghenaed,
Dat hy voor tghemeen land mach dragen sorgh en vechten.

Goede Ghemeynte.

De Heer bevvaer hem doch, sijn Ruyters oock en knechten,
Dat vvy Ghemeynte eens vrij leven en gherust.

t'Veplichte Land.

Gaen vvy eendrachtich dan met eenen moet en lust,
Besorghen tgheld en volck, dat daer claer moet vvesen eest,
Daer sorght int land is vvord dOverheyte ghepresen meest.

Vande vijfde Gheschiedenis, de eerste uytcomst.

Goeden Crijgh, T'gheld.

Goeden Crijgh.

Arm, arm, arm, tsal hier nu gaen ghelden,
VVAer blijft doch nu miin goe vrindin,
De straten ziin droogh, groen de velden,
Arm, arm, arm, tsal hier nu gaen ghelden.

T'gheld.

Hy tiert, hy baert als den ontstelden,
VVat hebt ghy doch in uvven sin?

Goeden Crijgh.

Arm, arm, arm, tsal hier nu gaen ghelden,
VVAer blijft doch nu miin goe vrindin.

T'gheld.

VVel zijt ghy heel steeck blind, siet ghy niet vvaer ick bin,
 Ick ben schier los en vrij, de banden zijn ontbonden,
 Daer sal gheld ghenoech zijn tis claer nu al ghevonden,
 tVVord claer nu overal voor u ghemaect ghereet.

Goeden Crijgh.

tHert lacht in mijnen buyck als ick dit hoor en vveet,
 Laet vrij nu Trommels slaen, laet de Trompetten clincken,
 Den Spaingnaert die dit Land vvel meynden heel te crincken
 En ontsie ick gants niet, noch oock al sijn ghevvelt,
 Ick hoop met een schoon heyt, te comen haest int velt,
 Te vvater, en te Land', sa lick hem vroom besoecken,
 Hy plach met voordien stout te tieren en te vloecken,
 Sijn hert dat heeft ons lang gheheel en al vernielt,
 Maer Spaingnen, Spaingnen tvvaer tijd dat ghy eens op hielt,
 Ghy hebbet Land gherooft, ghebrand, met uvve benden,
 Den Adel gants verjaecht, de vrouvven oock doen schenden,
 Sy hebbent lang ghenoech gheleden met ghedult,
 Den tijd comt nu dat ghy betalen sult u schult,
 Ghy vvord bevochten haest in veelderley manieren.

T'gheld.

Om my salmen u noch in u selfs Land schoffieren,
 Den goeden Crijgh sal hem haest maken op de reys.

Goeden Crijgh.

Den goeden Crijgh is doch veel beter dan den peys,
 Die sy voorvenden nu en meynen ons bedrieghen,
 Mocht gaen naer mijnen sin ick vvilder niet om lieghen,
 Ick en vvou haer niet eens meer hooren niet een vvoort.

T'gheld.

Neen die keers is al uyt, den Crijgh die moet nu voort,
 Hy moeder nu haest aen met houvvven en met kerven.

Goeden Crijgh.

Tis beter cloeck en vroom voor tVaderland te sterven,
Dan by den Spaingnaert te zijn een slaef t'aller tijd,
VVy vechten om van sulcx te zijn gheheel bevrijd,
Daer voor vvil ick altijd mijn goed en bloed vergieten,
Die int lest overblijft sal vrijheyt claer ghenieten,
Des vvapent u elck een met herten onvertzaecht.

T'gheld.

Ghy Edel, borgher oock, ja al vvat vvapen draecht,
Elck doe doch nu zijn best, denct vvat ons sou ghebeuren,
Ia het Kind in de VViech, soud naermaels noch betreuren,
VVeest nu het Land ghetrou, elck doe het Land doch dinst.

Goeden Crijgh.

Ick sal u al seer vvil aenvueren meest en minst,
Houd u maer slechts gereet, vvilt nieuvers ooc voor duchten,
D'eendracht des Lands vermach veel, daer is niet te suchen,
Den Leeu die heeft nu claer zijn tanden scherp ghevvet.

T'gheld.

Naer Spaingnen reyster veel daer vvilter seer veel met,
Tis nu den rechten tijd, om goeden buyt te halen.
Die tzijn verloren heeft, mach hem daer vveer betalen
tSijn brieven van Marck, tis claer rechtveerdich goet.

Goeden Crijgh.

O Heeren Staten tLands ick prijs u vroom ghemoet,
Godt laet u blijven doch in dit cloeck stuck volheirdich,
Gaen vvy samen nu by onsen Prinshoochvveirdich,
Graef Mauritz die daer is ons ghestelt tot Veld-Heer,
Ick vvil hem ten dienst staen, hem sy lof prijs en eer,
Om ons tvvee vvenst hy seer, des laet ons by hem voeghen.

T'gheld.

Ick ben den rechten Ploech, om in den Crijch te ploeghen,

VWant daer ick niet en ben daer blijfter veel beschaemt.
Hoe groot een Crijchsman is, hoe hooch hy is befaemt,
Als ick daer niet en ben hy moet den hoochmoet svvichten.

Goeden Crijgh.

Daer ghy niet en sijt en is doch niet uyt te richten,
VVant al is daer tvolck al, men can vrij niet ghedoen
Het gheld dat moet daer zijn, tis voor int saysoen,
En daer sulcx ghenoech is, ist tvolck vvel haest te vinden.

T'gheld.

En die geld genoech heeft, die crijcht voorvvaer vvel vrinden,
Men bringter oock van als vroeck en spaed' by de vverck.
Tis tgheld dat daer maeckt moet, die gheld heeft noemt hem sterck
En hy can sijn best doen, den vyand oock verrassen.

Goeden Crijgh.

Sa, sa, vvy moeten nu gaen op den haspel passen,
VVant tis veel daer tvolck en thgeld tsamen al ghereet is,
+En dijser moet ghesmeed sijn tervvijlen dat heet is.

+Saenin.

Vande vijfde Gheschiedenis, de tvveede uytcomst.

Bloed-dorstich ghemoed, VVraeck-gierich hert.

Bloed-dorstich ghemoed.

+Wel Broer vvat dunct u doch van dien soeten sanck.

+Comen tsamen uyt.

vvraeck-gierich hert.

VVat sou my duncken Broer, thooft is my daer van cranck,
Go sy en vvillen haer, noch gantslick niet opeven.

Bloed-dorstich ghemoed.

tV Vaer seer goed vwaren sy heel uyt het land ghedreven,
Maer het is ver van daer, sy zijn ons veel te cloeck.

vvraeck-gierich hert.

A la horco todos los Lutrinos, ick vloeck
Haer al toe dat ick can, ja dat in mijnder macht,, is.

Bloed-dorstich ghemoed.

My deirt dat onder haer noch sulcken goed' eendracht,, is,
Ick meynden onder schijn van peys te maken tvvist.

vvraeck-gierich hert.

Dat preken is al uyt dat is ons al ghemist,
Sy zijn noch rijck, en sterck, sy vwillen haer cloeck vveiren.

Bloed-dorstich ghemoed.

VVy meynen haer al met des Conincx macht verveiren,
Maer niemand vraechter naer, sy zijn te seer verhit.

vvraeck-gierich hert.

Dat sy naer Spaingnen gaen, maectt claer dat ick het spit
In mijne Lenden crijch, vvat sou ick doch bedrijven.

Bloed-dorstich ghemoed.

Nu men van Spaingnen spreeckt vvilt niemand schier thuys blijven,
Tis eenen yver groot ter vvereld noyt ghesin.

vvraeck-gierich hert.

Daer is niet in te doen, het staet soo te gheschien,
Tis vvvel een vvonde fel, die quaet is om ghenesen.

Bloed-dorstich ghemoed.

Laet ons Processie gaen, veel Roosen-Hoeykens lesen,
Vervvachten oock de cracht van ons goet Cruys-ghebedt.

vvraeck-gierich hert.

Dat en geld hier al niet, daer vvord niet op gheledt,
Sy achtent overal voor inckel visevasen.

Bloed-dorstich ghemoed.

VVy moeten met ghevveld stijf in den vvind gaen blasen,
Ons groote Letany vveet tot veel dinghen raet.

vvraeck-gierich hert.

Die daer op vvachten moet is in seer armen staet,
Maer trecht bescheer dat hangt in de hooch Kerck van Leyden, dat can ons onderscheyden,
Tgeen in den vvimpel staet
Die in de Spaensche Vloot met tship ghenomen vvas,
Door den Heer van der Does, ick vvas gram doen ickt las,
Daer stont, O Christ staet op, vvilt u selfs saeck nu richten.

Bloed-dorstich ghemoed.

Ick bid svvijght doch van sulcx dat en sou ons niet stichten,
Dat Schip dat daersoo bleef vvas maer een ongheluck.

vvraeck-gierich hert.

En creegh de heel Vloot niet eylaes soo grooten huck,
Het bleek hoe deirlick dat sy vveer in Spaingnen quamen.

Bloed-dorstich ghemoed.

Ick vvoud dat dees, nu oock, soo voeren al te samen,
Maer sy zijn cloeck ter Zee, en Spaingnen naeckt ghevveen,

vvraeck-gierich hert.

Soo yemands in mijn hand valt ick en spaer niet een
tVVraeck-gierich hert die salt ten lesten noch al vrecken.

Bloed-dorstich ghemoed.

tSal die van Spaingnen nu oock al te suer op breken,
Soo yemands van dit volck daer comen can int lant.

vvraeck-gierich hert.

Op u zijn sy soo gram, mids ghy aen elcken cant
u roede te vverck steld, soo menich mensch doet sterven,
Ghy soeckt doch overal het spel heel te bederven,
Daer ghy vvond leeft elck een in slavernij en dvang.

Bloed-dorstich ghemoed.

Daer doen ick mijn best toe, en vvaerom niet, soo lang
Als d'Overicheyt my lijd, en sa lick doch niet laten.
Daer ick den voet in krijgh, tmoet voorts tot mijnder baten
Al sijn ten schaed, oock niet al vvordet naer beclaecht.

vvraeck-gierich hert.

Daerom soo vvord ghy uyt veel Rijcken soo verjaecht,
uyt Engeland sijt ghy doch heel en al verdreven.

Bloed-dorstich ghemoed.

Spijt haerder allegaer, soo hoop ick noch te leven,
Al ben ick somtijds vvat seer benout en vervaert,
Daerom en laet ick niet te thoonen mijnen aert,
VVy sullen overal noch heerschen stout als Heeren

vvraeck-gierich hert.

Daer ghy in sluypen cond siet elck u haest vermeerden,
Daer vvorden kercken schoon en Huysen groot gheboud,
Ghy vveet met uvven hoop het Silver en het Goud,
Te krijghen van het volck, in vvellust oock te vvoonen.

Bloed-dorstich ghemoed.

En ghy Vraeck-gierich hert die niemand vvilt verschoonen
Ghy vvont doch overal, van u is niemand vrij.

vvraeck-gierich hert.

In yeg'lijcx qualick vaert ben ick van herten blij,
Te vreekn soeck ick my, van al dat my ghebeurt,, is,
Als ickt niet vreken can, dunckt my dat thert ghescheurt,, is,
Daerom soo voegh ick my by mijnen Spaenschen hoop,
Daer vvoont Vraeck-gierich hert, diet al brengt op den loop,
En anders niet en soeckt den elcken een te schenden.

Bloed-dorstich ghemoed.

Cost ghy, ghy soud met al u moordadichste benden,
VVel vvillen moorden, en elck seylen in den grond.

vvraeck-gierich hert.

Tvvaer veel soo ghy daer noch int leven yemands vond,
Den lesten soud ick vvaert in mijn mach oock vernielen,
Elendich vvaren sy diet tleven noch behielen,
Haer naeckten vrij noch veel groot jammer en verdriet.

Bloed-dorstich ghemoed.

Haer hoop is anders vrind, voor sulcx sy sorghen niet,
Sy meynen ons noch selfs aen den band vast te hauvven.

vvraeck-gierich hert.

Ick sach haer liever al naer brand, en galghen stouvvven,
Soo ghy spreeckt schijnet dat hier voor ons is cleyn cans.

Bloed-dorstich ghemoed.

My dunckt vvy danssen al te rug den Creeften dans,
Ten achter gaen vvy heel, tis ver van yet te vvinnen.

vvraeck-gierich hert.

Is Broer tis quaet ghenoech als vvy de vvaerheynt kinnen,
Ick sal vveer mijnen keer vervvachten met ghedult.

Bloed-dorstich ghemoed.

Gaet het met ons niet vvel, ten is claer niet mijn sult,
Dus gaen vvy ras van hier, het toeven mocht ons hinderen.

vvraeck-gierich hert.

Ick gae vveer naer den Crijgh, gaet ghy by u biechtkinderen,
En laet ons eens aensien vvat den tijd leeren sal.

Bloed-dorstich ghemoed.

vvy sullen heerschen noch als groote Heeren al,
Dus gaen vvy dan laet ons met hoop en duchten haken,
Eerst proeven tsuer, en naer de soete vruchten smaken.

Besluit-reden by den Poet oft Dicht-stelder.

Tlaer seshien hondert net, vvas tLandt seer aenghevochten,
 Met den geveysden peys, die sy van veirs by brochten,
 Op hoop dat daer door tvvist sou vallen in het land.
 Eendrachtich bleven sy, sy namen by der hand
 Den trouvven Raed, die haest den goeden Crijgh vervvecten.
 De vvonden vvaren versch die dne peys noch bevlecten,
 Van de feest van Parijs, en den vreed' van Dom Ian.
 En voor het Spaensch bedroch soo vreesden yder man.
 Om eenen vasten peys behoort elck een te vvenschen,
 Maer eylaes het bedroch dat verschrickt alle menschen,
 En maeckt dat niemand hem op den peys en betrouet.
 Ia als men van peys spreeket elck een vvord zijn hert cout,
 Mids soo veel valscheyt groot soo menich vverf bedreven.
 Ia den peys die doet schier der vromen herten beven.
 Als hy voor ghestelt vvord, elck een sorght voor bedroch,
 Men vreest al om voor doud quaed Bloed-dorstich soch,
 Dat onsen vyand heeft soo hittich in ghedroncken.
 Alsmen van vreed vermaend, behoord ons hert tontfoncken
 Als een ghevvenste saeck, maer tis seer ver van daer
 Daer en is gheen trou dat vveeten vvy voorvvaer,
 Sy hebben anders niet dan groot bedroch gheploghen,
 En tvvaer te laet bedacht, als elck een vvaer bedroghen.
 Hier door is Land meer tot Crijgh dan peys ghesint,
 Ghevvaerschout dat het niet sou sijn al siende blint,
 En souden Godes vvoort en vrijheyt dan verliesen,
 Maer liever goeden Crijgh voor valschen peys verkiesen.

Den Dicht-stelder tot den af-jonstighen.

*LEest doch dit ghedenck-Boeck met verstant en gedult,
Soo daer fouten zijn, tis mijn, oft des druckers schult,
Maer verbetert eerst, eer dat ghijt veel veracht man,
Dat ghy mispriijst, sal licht een al beter bedacht dan
Ghy, houden voor seer goet, al macht Soylum spijten.
Diet naer sijn besten doet, en is niet te vervvijen.*

Reden verwint.

IACOB DVYM

Ghefaelde woorden oft letteren.

4. Reghel 7. leest bidde voorbidden, int eerste Boeck A.4. omghekeert reg. 14. leest als de Crijchslie B 2. reghel 10. leest hoort toe Crijchsliden, B 3. reghel 17. leest voor u al ghemeyn C. regel 3. leest ter wijl gaenden, omghe. regel 4. leest die wat te lang, C 2. Regel 1. leest jonckfrouwen ghedost, D 1. reghel leest oorsaeck ons mis vals, omghe. reghel 20. leest eenen Helt, F 1. reghel 9. niet oft mijn, reghel 16. leest ende mont, G 2. omge. reghel 7. leest lief den rooden, Int tweede Boeck A2. omg. reghel 2. leest Tyrannische, A 3. reghel 16. leest dat kenne, B 2. reghel 11. leest hert en gemoede B iij. omge. tusschen reghel 6. ende 7. is vergeten desen reghel en ick seg claer uyt hadt wel ghegaen naer mijn wensschen, D 2. reghel 14. leest mocht heel en al, D 4. omg. reghel 20 leest my sulcx segt tuwer baten, E 1. omge. regel 10. leest door verlies, E 4. reghel 13. leest overwinninghe, F 1. reghel 21. leest vreesen niet(?) ghewent, Int derde boeck B 1. regel 2. leest nu stellen, reghel 24. leest de Heer die hoorde 26. leest ontsteken zijnd', B 4 reghel 14. leest ons allegaer, C 4. omghe. reghel 17. leest eens al t'overdincken, D omge. reghel 27. leest bewaert D 2. regel 8. leest mach wel naer huys, E 2. regel 5. leest haer vracht, reghel 24. leest goe Borghers, E 3. reghel 14. leest d'onset wel gheluckt, F3. reghel 19. leest eerentfeste, H 4 reghel 12. leest ons te doen, omghe. reghel 4. leest wilt u doch, den lesten reg. leest soo u yet ontmoet, Int vierde Boeck A 4. reghel 27. leest in Hollandt, B 1. regel 14. leest was gheheel uyt, B 2. reghel 18. leest by mijn inwoonders, omghe. reghel 2. leest binnen wat berueren, reghel 5. leest Gods woort, B 4. reghel 25. leest Antwerpen dan de, omge. reghel 2. leest cloecklijck, reghel 3. leest den Spaignaert daer, C 1. omghe. reghel 1. leest hucken wel, C 2. reghel 18. leest en wilt ghy wijslijck, C 3. reghel 19. leest Liefkens hoeck, C 4. reghel 20. leest de gaten, D 3. omghe. reghel 13. leest ons begheeft, F 3. omghe. reghel 20. leest bedwonghen. Int vijfde Boeck B 3. omghe. reghel 18. leest t'ontdecken, B 4. reghel 20. leest hindrenende 21. kinderen, omghe. regel 8. leest als een seer clopt, C 1. omge. regel 1. leest een grooten danck, reghel 6. leest ontrent daghen acht, C 4. omghe reghel 4. nacht en dach, naer den lesten reghel, moet volghen desen reghel, Wanneer sijt ghy uyt de Schants van de Vord ghescheyden, D 1. tusschen den 17. ende 18. reghel moet desen reghel moet desen reghel staen, Hy is den rechten man die wy uijt stuck behoeven, D 4. reghel 2. leest bevel dan, Int seste Boeck A 1. omghe. reghel 14 leest soo brengt sy, 12 leest wie sulcx noch, C 2. reghel 8 leest dat is den C 3. omghe. regel 24. leest vergheven, C 3 regel 12. leest tweedracht, F 2. omge. regel 5. leest verrijcken, G 4. reghel 16. leest voor doud en quaet reghel 20. leest daer en is doch gheen trou.